

A nagybárkányi Nádas-tó régészeti geológiai vizsgálata

Majkut Péter, III. évf., SzTE TTK

Témavezetők: **Dr Sümegi Pál** tanszékvezető egyetemi docens
SzTE Földtani és Őslénytani Tanszék
Imre Marianna PhD hallgató
SzTE Földtani és Őslénytani Tanszék
Dr. Hum László egyetemi adjunktus
SzTE Földtani és Őslénytani Tanszék

A nagybárkányi Nádas-tó napjainkban egy jelentős részében füzes tőzegmoha láppal borított medence, amely a Keleti Cserhátban emelkedő Hármashatár-hegy északi oldalában helyezkedik el. A láp medrének átmérője kisebb, mint 200 méter, ezért az eddigi környezettörténeti vizsgálatok alapján ideális üledékgyűjtőt alkot ahhoz, hogy a láp medre körül és a láp medrében kialakult környezeti változásokat rekonstruálhassuk. A nagybárkányi Nádas-tó üledékgyűjtő rendszerébe fúrást mélyítettünk Orosz-fejes kézi fúróval. A magmintákat a vizsgálati céloknak megfelelően hosszában elvágtuk, és a makrofosszília vizsgálatokra, valamint a pollenanalitikai és üledékföldtani elemzésekre szánt részeket a finomrétegtani vizsgálatoknak megfelelően 4-8 cm-es részmintákra bontottuk. Az üledékföldtani vizsgálatokat izzítási veszteség alapján megállapított szerves anyag és karbonát tartalmi vizsgálatokra, valamint extrakciós leválasztású fő- és nyomelem tartalom meghatározásra alapoztuk. A kronológiai elemzések alapját a radiokarbon vizsgálatok eredményei alkották. Vizsgálataink során megállapítottuk, hogy a láp medencéjét csuszamlás alakította ki a Krisztus előtti XI. és X. évezred határán, majd a kialakult sekély, kis kiterjedésű medencében szerves anyagban szegény tavi rendszer alakult ki, majd a Krisztus előtti X. évezred végén tőzegmoha, nád telepedett meg a területen, a tó vízszintje lecsökkent és láposodás indult meg. Ez a folyamat a Krisztus előtti V. évezredben érhetett el maximumát, amikor szinte teljes növényzeti borítás alakulhatott ki a Nádas-tó medrében. Ezt követően a szerves anyag és karbonát tartalomban olyan erőteljes változás alakult ki, amelynek nyomán feltételezzük, hogy a láp medrét kitisztították és antropogén hatásra erőteljes, több ezer éves réteghiány alakult ki. A tómeder tisztítása a Krisztus előtti IV. évszázadra tehető. Ebben a korban a régészeti adatok kelta törzsek jelenlétét valószínűsítik a vizsgált térségben, ezért feltételezzük, hogy ezek a közösségek alakították ki víznyerő helyet a feltöltődött láp medencéjében. A kialakított mesterséges tó napjainkra fokozatosan feltöltődött és ismét tőzegmoha láp fázis fejlődött ki a medencében.